T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019/451
KARAR NO : 2019/411
KARAR TR : 08.07.2019

ÖZET: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : C. İnş. Mad. San. Tic. Ltd. Şti.
Vekili : Av. M.Ö.
Davalı : Aksaray Valiliği
Vekili : Av. S.A.

OLAY : Aksaray Valiliği İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 2.5.2017 gün ve sayısız idari yaptırım kararı ile, Aksaray İli Merkez İlçe Karataş Köyü 156 ada 15,14,27,26,25,24,23, 158 ada 53 ve 54 parsel nolu taşınmazlarda 108.358,00 m² yüzölçümlü tarım alanının, tarım dışı arazi kullanımı için gerekli izin alınmadan kullanıldığının tespit edildiğinden bahisle, davacı şirket adına 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 254.641,00 TL idari para cezası verilmiş, aynı Kurumun 31.5.2017 gün ve ….-504.04-E.1351028 sayılı yazısı ile davacı şirkete bildirilmiştir.

Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine itirazda bulunmuştur.

Aksaray 1. Sulh Ceza Hakimliği, 22.2.2019 gün ve D.İş:2017/4368 sayılı kararı ile, başvurunun esasını inceleyerek, başvurunun idari para cezasının miktarı yönünden kısmen kabulü ile davacı şirket adına uygulanan 254.641,00 TL idari para cezasının 146.283,00 TL'den oluşan kısmının iptaline, geriye kalan 108.358,00 TL idari para cezası yönünden yapılan başvurunun reddine karar vermiş, davacı ve davalı tarafından yapılan itiraz üzerine, Aksaray 2. Sulh Ceza Hakimliği, 25.3.2019 gün ve D.İş:2019/844 sayılı kararı ile, itirazın kabulüne, Aksaray 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 22.2.2019 gün ve D.İş:2017/4368 sayılı kararının kaldırılmasına, dosyanın görevsizlik yönünden değerlendirilmesi için Aksaray 1. Sulh Ceza Hakimliğine iadesine kesin olarak karar vermiştir.

AKSARAY 1. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 26.3.2019 gün ve D. İş:2019/861 sayı ile, Aksaray 2. Sulh Ceza Hakimliğinin kararı doğrultusunda görevsizlik kararı verilmesi gerektiği sonucuna varıldığını açıklayarak, başvurunun Sulh Ceza Hâkimliğince incelenebilecek kararlardan olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, davacı tarafından yapılan itiraz Aksaray 2. Sulh Ceza Hakimliğince kesin olmak üzere reddedilmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı konuda daha önce idare mahkemesine dava açtığını, Aksaray İdare Mahkemesinin 13.7.2017 gün ve E:2017/693, K:2017/1074 sayılı kararı ile davanın görev yönünden reddine karar verildiğini, ancak Aksaray 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararı nedeniyle iş bu davayı açmak zorunda kaldıklarını belirterek, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AKSARAY İDARE MAHKEMESİ: 30.5.2019 gün ve E:2019/328 sayı ile, aynı konu ile ilgili olarak Mahkemelerine açılan davada, 13.7.2017 gün ve E:2017/693, K:2017/1074 sayılı karar ile davanın görev yönünden reddine karar verildiği, kararın 2.9.2017 günü kesinleştiğini belirterek, 5403 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesi kapsamında kalan idari para cezası olduğu, 5403 sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına karşı başvurulabilecek kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediğini açıklayarak, 5326 sayılı Kanun'un 3 ve 27. maddeleri uyarınca davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı yeri olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Hicabi DURSUN'un başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 08.07.2019 tarihli

toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Olay kısmında belirtildiği üzere tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada, idari ve adli yargı yerlerince diğer yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş görevsizlik kararları bulunmakta olup, bu durumda davacı vekilinin, 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir." hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmiş ve bu kararın kesinleşmiş olması nedeniyle, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olduğundan, doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ile, dosyanın Uyuşmazlık Mahke-mesine gönderilmesi için başvurması gerekirken, aynı konuda görevsizlik kararı vermiş olan idare mahkemesine ikinci kez dava açmış, İdare Mahkemesince, aynı konuda görevsizlik kararı verilmiş ve bu görevsizlik kararı kaldırılmamış olmasına rağmen, açılan dava Mahkemenin E:2019/328 sayısı ile kayda alınmış ve 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler " hükmüne göre dosya Mahkememize gönderilmiştir.

Bu haliyle, yapılan başvuru her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yöntemlere uyma-makta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı da gözetilerek, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerek Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fikrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

5403 sayılı Kanun'un "Amaç" başlığı altında düzenlenen 1. maddesinde, " Bu Kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.";

"Kapsam" başlığı altında düzenlenen 2. maddesinde, " Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ilişkin usul ve esasları kapsar." denilmiş;

"Tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarına ilişkin cezalar ve yükümlülükler" başlıklı 21. maddesinde, " Tarım dışı arazi kullanımlarında toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

Tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanılması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz işe başlanılmış ve çalışmalar devam ediyorsa; valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez. Kullanılan arazi tarım dışı amaçlı kullanıma uygun yerlerden ise kullanılan alanın her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir ve bu Kanunda öngörülen tedbirlerle birlikte gerekli izinlerin alınması şartıyla işin tamamlanmasına veya iş bitmiş ise kullanımına izin verilir.

Arazi kullanım plânlarında, tarımsal amaçlı kullanım için ayrılmış arazilerde, izinsiz yapılan bütün yapılar yıkılır ve temizlenir. Arazinin yeniden eski haline gelmesi için yapılan masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, zarar verilen tarım arazilerinin, her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir. (……)";

"İdarî cezalara itiraz ve para cezalarının tahsili" başlıklı 22. maddesinde ise, " (Değişik: 23/1/2008 – 5728/577 md.) Bu Kanunda yazılı olan idarî cezalar mahallî mülkî amir tarafından verilir." hükmü yer almıştır.

Olayda, davanın, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesinin ikinci fikrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açıldığı, 5403 sayılı Kanun'da da idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiş; Kanunun 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu hükme bağlanmış; "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fikrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en

geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Aksaray İdare Mahkemesinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında yapıldığı kabul edilen başvurusunun kabulü ile, Aksaray 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen26.3.2019 gün ve D. İş:2019/861 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aksaray İdare Mahkemesinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında yapıldığı kabul edilen başvurusunun kabulü ile, Aksaray 1. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen26.3.2019 gün ve D. İş:2019/861 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 08.07.2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Hicabi DURSUN	Üye Şükrü BOZER	Üye Mehmet AKSU	Üye Birol SONER
	Üye Süleyman Hilmi AYDIN	Üye Aydemir TUNÇ	Üye Nurdane TOPUZ